

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ЧОРТКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ  
ПІДПРИЄМНИЦТВА І БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ  
Директор Чортківського ЗНУ

Надія КУЛІЧЕНЬКА

2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ  
Проректор з науково-  
педагогічної роботи  
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Фінансовий менеджмент»  
ступінь вищої освіти – бакалавр  
галузь знань – 07 Управління та адміністрування  
спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та  
страхування  
освітньо-професійна програма – «Фінанси, банківська  
справа та страхування»

кафедра фундаментальних та спеціальних дисциплін

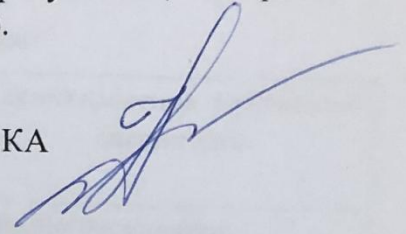
Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	3	5	32	44	5	10	83	180	5
Заочна	3	5	8	4	-	-	168	180	5

30.08.2024  
*[Signature]*

Чортків – ЗНУ  
2024

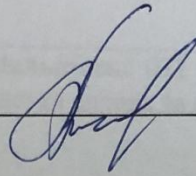
Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 9 від 15.05.2022 р.).

Робочу програму склала к.е.н., доцент Інеса ВЕРБИЦЬКА



Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін (протокол № 1 від 28.08.2024 р.)

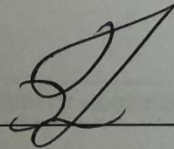
Завідувач кафедри



Людмила ДЕРМАНСЬКА

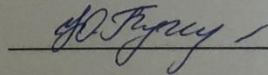
Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», протокол №\_\_ від \_\_\_\_\_ р.

Керівник групи  
забезпечення спеціальності



Ольга КИРИЛЕНКО

Гарант ОПШ



Юлія БУГЕЛЬ

# СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

## “Фінансовий менеджмент”

### I. Опис дисципліни “Фінансовий менеджмент”

Дисципліна - „Фінансовий менеджмент”	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS- 6	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	<b>Статус дисципліни:</b> нормативна дисципліна циклу дисциплін професійної підготовки <b>Мова навчання</b> - українська
Кількість залікових модулів - 5	Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа та страхування	<b>Рік підготовки –</b> <b>Денна - 3</b> <b>Заочна - 3</b> <b>Семестр –</b> Денна – 5 Заочна – 5; 6
Кількість змістовних модулів –3	Освітньо-професійна програма – «Фінанси, банківська справа та страхування»	<b>Лекції:</b> Денна форма – 32 год. Заочна форма – 8 год. <b>Практичні заняття:</b> Денна форма – 44 год. Заочна форма – 4 год.
Загальна кількість годин – 180	Ступінь вищої освіти - бакалавр	<b>Самостійна робота:</b> Денна – 89 год., Заочна – 168 год. Тренінг – 8 год. <b>Індивідуальна робота:</b> - 5 год
Тижневих годин: Денна форма навчання – 12 год., Аудиторних годин: 5 год.		<b>Вид підсумкового контролю</b> - іспит

## 2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ „ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

### 2.1. МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Складний етап формування ринкової економіки в нашій країні зумовив потребу навчання як практиків бізнесу, так і студентів вузів фінансового менеджменту - науці управління фінансами фірми, спрямованій на досягнення її стратегічних і тактичних цілей. Останні ж індивідуальні для кожного господарюючого суб'єкта. Фірми в складних умовах українського податкового клімату і високої інфляції можуть мати різноманітні інтереси в питаннях регулювання прибутку, примноження майна акціонерів, контролю за курсовою вартістю акцій, дивідендної політики.

**Мета дисципліни:** оволодіння сучасними методами і прийомами управління фінансами організації: формування системи знань та практичних навичок використання інформаційно-аналітичної бази в процесі управління фінансами підприємств, операційною та інвестиційною діяльністю, визначення стратегії і тактики фінансового забезпечення суб'єктів господарювання.

**Предмет дисципліни** - є стратегічне та оперативно-тактичне управління фінансами підприємств різних організаційно-правових форм та різних форм власності, направлене на максимізацію фінансових результатів діяльності підприємства та максимізацію добробуту власників підприємства

### 2.2. ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ:

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- з'ясувати сутність, цілі, завдання та функції фінансового менеджменту;
- навчити застосовувати методичний інструментарій управління фінансами підприємств;
- виробити навички управління вхідними та вихідними грошовими потоками на підприємстві;
- сформувати вміння застосовувати системний підхід до управління прибутком, інвестиціями, активами підприємства;
- оволодіти методикою визначення вартості капіталу підприємства та з'ясувати способи оптимізації його структури;
- навчити оцінювати фінансові ризики та застосовувати інструменти антикризового управління підприємством.

### 2.3. НАЙМЕНУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ФОРМУВАННЯ ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Фінансовий менеджмент» забезпечує інструментарій формування наступних компетентностей:

#### Загальні компетентності (ЗК)

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

#### Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

### 2.4. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Менеджмент, податкова система, фінанси, фінанси підприємств

### 2.5. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

**Програмні результати (ПР) дисципліни «Фінансовий менеджмент»:**

- ПРН04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
- ПРН05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- ПРН16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
- ПРН20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.
- ПРН21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

### **3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ “ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”**

#### **Змістовий модуль 1. Теоретичні засади фінансового менеджменту.**

##### **Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту**

Сутність фінансового менеджменту. Умови, необхідні для функціонування фінансового менеджменту. Фінансовий менеджмент як елемент системи управління підприємством. Необхідність і значення фінансового менеджменту. Цілі і завдання. Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Поєднання стратегії і тактики фінансового менеджменту. Врахування інфляційних процесів у тактиці фінансового менеджменту. Об'єкти і суб'єкти фінансового менеджменту. Принципи організації фінансового менеджменту. Функції фінансового менеджменту.

**Література: 5, 9, 14, 24, 28, 29, 32**

##### **Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту**

Правове забезпечення фінансового менеджменту. Організаційне забезпечення фінансового менеджменту. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Зовнішні джерела інформації. Показники, що характеризують макроекономічний розвиток країни і розвиток галузі, в якій працює підприємство. Показники, що характеризують кон'юнктуру фінансового і грошового ринку. Показники, що характеризують діяльність конкурентів і контрагентів. Внутрішні джерела інформації. Показники фінансового обліку.

**Література: 10, 12, 15, 21, 27**

#### **Змістовий модуль 2. Стратегія та тактика управління активами, прибутком, фінансовими ризиками, інвестиціями на підприємстві.**

##### **Тема 3. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках**

Необхідність і значення визначення вартості грошей у часі. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей у часі. Вплив інфляції на зміну вартості грошей. Ризик і його вплив на зміну вартості грошей. Класифікація видів процентної ставки. Процентні ставки і методи їх нарахування. Нарощування і дисконтування грошових потоків за простими ставками процента та простими обліковими ставками. Компаундирування та дисконтування грошових потоків за складними ставками процента. Облік за складними обліковими ставками. Номінальна та ефективна ставки. Принцип еквівалентності процентних ставок. Обчислення інфляційного знецінювання грошей в прийнятті фінансових рішень. Формула І.Фішера. Ануїтети. Оцінка грошового потоку пренумерандо і постнумерандо.

**Література: 14, 16, 18, 24, 28, 32**

##### **Тема 4. Управління грошовими потоками на підприємстві**

Поняття грошового потоку, його склад та значення в забезпеченні кругообігу капіталу. Етапи управління грошовими потоками підприємства. Принципи управління грошовими потоками. Методи оптимізації грошових потоків підприємства. Управління грошовими потоками від операційної діяльності. Управління грошовими потоками від інвестиційної та фінансової діяльності. Зміст та складання звіту про рух грошових коштів. Управління грошовими потоками за допомогою платіжного календаря.

**Література: 1, 3, 10, 7, 32, 33, 25**

#### **Тема 5. Вартість і оптимізація структури капіталу**

Економічна сутність капіталу підприємства. Принципи формування капіталу. Особливості формування власного капіталу. Особливості формування позичкового капіталу. Вартість капіталу і принципи її оцінки. Вартість боргу. Вартість акціонерного капіталу. Вартість капіталу, залученого за рахунок нерозподілених прибутків. Застосування моделі оцінки капітальних активів для визначення вартості капіталу. Визначення середньозваженої вартості капіталу. Визначення граничної вартості капіталу. Фінансові механізми управління формуванням операційного прибутку. Основні підходи до максимізації прибутку. Механізм диференціації витрат. Метод максимальної і мінімальної точки.

**Література: 8, 9, 10, 11, 18, 20, 28, 27**

#### **Тема 6. Управління активами**

Принципи формування активів підприємства. Визначення потреби в активах підприємства. Оптимізація складу оборотних і необоротних активів в підприємства. Задачі управління активами підприємства. Управління оборотними активами. Політика управління оборотними активами. Операційний, виробничий, фінансовий цикл підприємства. Етапи формування політики управління оборотними активами підприємства. Тактика формування оборотних активів та стратегії їх фінансування. Визначення принципів підходів до формування оборотних активів підприємства. Оптимізація обсягу оборотних активів. Забезпечення ліквідності оборотних коштів. Підвищення рентабельності оборотних активів. Мінімізація витрат оборотних активів в процесі їх використання.

**Література: 33, 12, 21, 24, 30, 31**

#### **Тема 7. Управління прибутком**

Суть і види прибутку підприємства. Зміст та задачі управління прибутком підприємства. Функції управління прибутком. Формування прибутку від операційної діяльності. Управління операційними витратами. Управління операційними доходами підприємства. Управління операційними ризиками. Планування формування операційного прибутку. Роль операційного аналізу в управлінні прибутком. Формування та розподіл чистого прибутку. Управління розподілом та використанням чистого прибутку. Планування цільової суми прибутку. Дивідендна політика. Теоретичні засади дивідендної політики.

**Література: 33, 12, 21, 24, 30, 31**

#### **Тема 8. Управління фінансовими ризиками**

Суть та види фінансових ризиків. Мета та принципи ризик-менеджменту. Методи оцінки фінансових ризиків. Економіко-статистичні методи оцінки рівня фінансового ризику. Експертні методи оцінки рівня фінансового ризику. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків. Форми і види страхування фінансових ризиків. Основні елементи умов страхування.

**Література: Література: 1, 3, 10, 7, 32, 33, 25**

#### **Тема 9. Управління інвестиціями**

Сутність та форми інвестицій. Принципи розробки інвестиційної політики. Управління реальними інвестиціями. Форми реальних інвестицій і особливості управління ними. Види інвестиційних проектів і вимоги до їх розробки. Принципи і методи оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів. Чиста теперішня (приведена) вартість. Внутрішня норма

прибутковості. Строк окупності інвестицій. Облікова норма прибутковості. Індекс прибутковості. Аналіз чутливості проекту. Інтегральний ефект інвестиційного проекту. Метод Монте Карло. Управління реалізацією реальних інвестиційних проектів. Контролінг реалізації окремих інвестиційних проектів. Особливості управління інноваційними інвестиціями підприємства. Управління фінансовими інвестиціями.

**Література: 3, 6, 7, 15, 16, 28, 29, 30**

### **Змістовий модуль 3. Планування, фінансовий аналіз та антикризове управління у фінансовому менеджменті.**

#### **Тема 10. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування**

Сутність і взаємозв'язок фінансового прогнозування і планування. Фінансове прогнозування і планування як важлива умова прийняття управлінських рішень. Цілі і задачі фінансового прогнозування. Прогнозування фінансових результатів. Розрахунок і аналіз ресурсів, необхідних для реалізації цілей фінансового прогнозування. Методи фінансового прогнозування. Прогнозування показників балансового звіту. Фінансовий план (баланс доходів і витрат) підприємства – основа управління фінансовими ресурсами підприємства.

**Література: 9, 11, 14, 25, 28, 37, 35**

#### **Тема 11. Аналіз фінансових звітів підприємства**

Мета та задачі аналітичної роботи. Фінансова звітність підприємства: склад, зміст та принципи підготовки. Критерії визнання інформації у фінансовій звітності. Мета аналізу фінансової звітності підприємства. Основні форми фінансового аналізу в залежності від цілей його проведення на підприємстві. Основні методи аналізу фінансової звітності. Основні системи фінансового аналізу. Горизонтальний (або трендовий) фінансовий аналіз. Вертикальний (або структурний) фінансовий аналіз. Порівняльний фінансовий аналіз. Аналіз фінансових коефіцієнтів (R – аналіз).

**Література: 4, 6, 8, 11, 25, 26, 30, 31**

#### **Тема 12. Антикризове фінансове управління на підприємстві**

Економічна суть, види і процедура банкрутства. Принципи антикризового фінансового управління підприємством. Політика антикризового фінансового управління підприємством при загрозі банкрутства. Діагностика банкрутства. Система експрес-діагностики банкрутства. Цілі експрес-діагностики. Етапи здійснення експрес-діагностики банкрутства. Індикатори оцінки загрози банкрутства підприємства. Система фундаментальної діагностики банкрутства. Основні цілі фундаментальної діагностики. Етапи здійснення фундаментальної діагностики банкрутства. Механізми фінансової стабілізації підприємства при загрозі банкрутства. Внутрішні механізми фінансової стабілізації. Оперативний механізм фінансової стабілізації і його основні напрями. Тактичний і стратегічний механізми фінансової стабілізації. Форми санації підприємства і їх ефективність.

**Література: 4, 6, 11, 12, 29, 28, 30, 36**

**4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ “ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”**

**(денна форма)**

№ п/п	Назва теми	Кількість годин							
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг	Контрольні заходи		
<b>Змістовий модуль 1. Теоретичні засади фінансового менеджменту</b>									
1.	Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	2	2	8	1	2	Поточне опитування,		
2.	Система забезпечення фінансового менеджменту	2	2	8			Поточне опитування, тестування		
<b>Змістовий модуль 2. Стратегія та тактика управління активами, прибутком, фінансовими ризиками, інвестиція на підприємстві</b>									
3.	Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	2	4	7	3	6	Поточне опитування, задачі		
4.	Управління грошовими потоками	2	4	8			Поточне опитування, тестування, задачі		
5.	Вартість і оптимізація структури капіталу	4	4	7			Заліковий модуль 1 за темами 1-5		
6.	Управління активами	2	4	8			Поточне опитування, задачі		
7.	Управління прибутком	4	4	7			Поточне опитування, тестування, задачі		
8.	Управління фінансовими ризиками	2	4	7			Поточне опитування, тестування		
9.	Управління інвестиціями	2	4	8			Поточне опитування, тестування		
<b>Змістовий модуль 3. Планування, фінансовий аналіз та антикризове управління у фінансовому менеджменті</b>									
10.	Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування	4	4	7			1	2	Поточне опитування, тестування
11.	Аналіз фінансових звітів підприємства	2	4	8	Поточне опитування,				
12.	Антикризове фінансове управління на підприємстві	3	4	6	Заліковий модуль 2 за темами 6-12				
<b>Всього</b>		<b>32</b>	<b>44</b>	<b>89</b>	<b>5</b>	<b>10</b>	<b>іспит</b>		



(заочна форма)

№ п\п	Назва теми	Кількість годин			Контрольні заходи	
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота		
<b>Змістовий модуль 1. Теоретичні засади фінансового менеджменту</b>						
1.	Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	2	1	14	Поточне опитування, тестові завдання,	
2.	Система забезпечення фінансового менеджменту			14		
<b>Змістовий модуль 2. Стратегія та тактика управління активами, прибутком, фінансовими ризиками, інвестиція на підприємстві</b>						
3.	Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	2	2	14	Поточне опитування, тестування, задачі	
4.	Управління грошовими потоками на підприємстві			14		
5.	Вартість і оптимізація структури капіталу	14				
6.	Управління активами	14				
7.	Управління прибутком	14				
8.	Управління фінансовими ризиками	2	14			
9.	Управління інвестиціями		14			
<b>Змістовий модуль 3. Планування, фінансовий аналіз та антикризове управління у фінансовому менеджменті</b>						
10.	Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування	2	1	14		Поточне опитування, тестові завдання
11.	Аналіз фінансових звітів підприємства			14		
12.	Антикризове фінансове управління на підприємстві			14		
<b>Всього</b>		<b>8</b>	<b>4</b>	<b>168</b>	<b>іспит</b>	

## 5. Тематика практичних занять

### Практичне заняття 1.

**Тема: Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту.**

**Мета:** з'ясувати суть фінансового менеджменту як науки, визначити його необхідність та значення, визначити об'єкти і суб'єкти фінансового менеджменту, розвинути у студентів навички розв'язування задач та тестових завдань.

#### **Питання для обговорення:**

1. Сутність фінансового менеджменту. Умови, необхідні для функціонування фінансового менеджменту. Фінансовий менеджмент як елемент системи управління підприємством.
2. Необхідність і значення фінансового менеджменту. Цілі і завдання. Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Поєднання стратегії і тактики фінансового менеджменту. Врахування інфляційних процесів у тактиці фінансового менеджменту.
3. Об'єкти і суб'єкти фінансового менеджменту.
4. Принципи організації фінансового менеджменту.
5. Функції фінансового менеджменту.
6. Дискусійне обговорення питань щодо ролі фінансового менеджера у розробці стратегії і тактики розвитку підприємства. Розв'язування задач та тестових завдань.

**Література: 5,9,14,24,28,29,32**

### Практичне заняття 2.

**Тема . Система забезпечення фінансового менеджменту.**

**Мета:** подати елементи системи забезпечення фінансового менеджменту, з'ясувати характерні риси правового, організаційного та інформаційного забезпечення, охарактеризувати показники діяльності підприємства суб'єкта підприємницької діяльності.

#### **Питання для обговорення:**

1. Правове забезпечення фінансового менеджменту.
2. Організаційне забезпечення фінансового менеджменту.
3. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Зовнішні джерела інформації.
4. Показники, що характеризують макроекономічний розвиток країни і розвиток галузі, в якій працює підприємство. Показники, що характеризують кон'юнктуру фінансового і грошового ринку. Показники, що характеризують діяльність конкурентів і контрагентів. Внутрішні джерела інформації. Показники фінансового обліку.
5. Обговорення дискусійних питань щодо призначення основних компонентів фінансової звітності.

**Література:10,12,15,21,27**

### Практичне заняття 3 -4.

**Тема. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.**

**Мета:** з'ясувати необхідність і значення визначення вартості грошей у часі, подати класифікацію видів процентної ставки, визначити суть поняття нарощування і дисконтування грошових потоків за простими ставками процента та простими обліковими ставками.

#### **Питання для обговорення:**

1. Необхідність і значення визначення вартості грошей у часі. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей у часі. Вплив інфляції на зміну вартості грошей. Ризик і його вплив на зміну вартості грошей.
2. Класифікація видів процентної ставки. Процентні ставки і методи їх нарахування.
3. Нарощування і дисконтування грошових потоків за простими ставками процента та простими обліковими ставками. Компаундирування та дисконтування грошових потоків за складними ставками процента.
4. Облік за складними обліковими ставками. Номінальна та ефективна ставки. Принцип еквівалентності процентних ставок. Обчислення інфляційного знецінювання грошей в прийнятті фінансових рішень. Формула І.Фішера.

5. Ануїтети. Оцінка грошового потоку пренумерандо і постнумерандо.
6. Розв'язування практичних завдань щодо визначення теперішньої та майбутньої вартості грошових коштів та вирішення тестових завдань.

**Література: 14,16,18,24,28,32**

### **Практичне заняття 5-6**

**Тема. Управління грошовими потоками на підприємстві.**

**Мета:** висвітлити суть поняття грошового потоку, його склад та значення в забезпеченні кругообігу капіталу; висвітлити питання щодо етапів управління грошовими потоками підприємства та подати їх характеристику; подати методи оптимізації грошових потоків підприємства.

**Питання для обговорення:**

1. Поняття грошового потоку, його склад та значення в забезпеченні кругообігу капіталу.
2. Етапи управління грошовими потоками підприємства. Принципи управління грошовими потоками.
3. Методи оптимізації грошових потоків підприємства. Управління грошовими потоками від операційної діяльності. Управління грошовими потоками від інвестиційної та фінансової діяльності.
4. Зміст та складання звіту про рух грошових коштів. Управління грошовими потоками за допомогою платіжного календаря.
4. Обговорення дискусійних питань щодо концепції і методичного інструментарію обліку чинника інфляції, ризику та ліквідності.
5. Розв'язування практичних завдань щодо визначення показника чистого грошового потоку від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності та вирішення тестових завдань.

**Література: 1,3,10,7,32,33,35**

### **Практичне заняття 7-8**

**Тема. Вартість і оптимізація структури капіталу.**

**Мета:** з'ясувати економічну сутність капіталу підприємства та принципи його формування, визначити механізм застосування моделі оцінки капітальних активів для визначення вартості капіталу, подати фінансові механізми управління формуванням операційного прибутку.

**Питання для обговорення:**

1. Економічна сутність капіталу підприємства. Принципи формування капіталу. Особливості формування власного капіталу. Особливості формування позичкового капіталу.
2. Вартість капіталу і принципи її оцінки. Вартість боргу. Вартість акціонерного капіталу. Вартість капіталу, залученого за рахунок нерозподілених прибутків.
3. Застосування моделі оцінки капітальних активів для визначення вартості капіталу.
4. Визначення середньозваженої вартості капіталу. Визначення граничної вартості капіталу.
5. Фінансові механізми управління формуванням операційного прибутку. Основні підходи до максимізації прибутку. Механізм диференціації витрат. Метод максимальної і мінімальної точки.
6. Розв'язування практичних завдань щодо визначення оптимальної структури капіталу суб'єкта підприємницької діяльності, оцінки можливості та ефективності використання банківського кредиту, фінансового лізингу та облігаційної позики як джерел фінансування; дискусійне обговорення питань щодо з'ясування ролі фінансового важеля (левериджу) як методу управління прибутком. Розв'язування тестових завдань.

**Література: 8, 9, 10, 11, 18, 20, 28, 27**

### **Практичне заняття 9-10**

**Тема . Управління активами.**

**Мета:** подати принципи формування активів підприємства, визначити етапи формування політики управління оборотними активами підприємства, визначити принципові підходи до формування оборотних активів підприємства.

**Питання для обговорення:**

1. Принципи формування активів підприємства. Визначення потреби в активах підприємства. Оптимізація складу оборотних і необоротних активів в підприємства. Задачі управління активами підприємства.
2. Управління оборотними активами. Політика управління оборотними активами. Операційний, виробничий, фінансовий цикл підприємства.
3. Етапи формування політики управління оборотними активами підприємства. Тактика формування оборотних активів та стратегії їх фінансування. Визначення принципових підходів до формування оборотних активів підприємства.
4. Оптимізація обсягу оборотних активів. Забезпечення ліквідності оборотних коштів.
5. Підвищення рентабельності оборотних активів. Мінімізація втрат оборотних активів в процесі їх використання.
6. Обговорення дискусійних питань щодо сутності вибору типу комплексної політики оперативного управління оборотними активами підприємства і поточними пасивами. Розв'язування практичних завдань щодо визначення коефіцієнта відволікання оборотних активів та оцінка на його основі визначте ефективності менеджерської роботи кожного підприємства та вирішення тестових завдань.

**Література: 33, 12, 21, 24, 30, 31**

**Практичне заняття 11-12**

**Тема. Управління прибутком.**

**Мета:** визначити зміст, функції та задачі управління прибутком підприємства, подати роль операційного аналізу в управлінні прибутком, висвітлити питання щодо формування та розподілу чистого прибутку, з'ясувати необхідність управління розподілом та використанням чистого прибутку.

**Питання для обговорення:**

1. Суть і види прибутку підприємства. Зміст та задачі управління прибутком підприємства. Функції управління прибутком. Формування прибутку від операційної діяльності.
2. Управління операційними витратами. Управління операційними доходами підприємства. Управління операційними ризиками.
3. Планування формування операційного прибутку. Роль операційного аналізу в управлінні прибутком.
4. Формування та розподіл чистого прибутку. Управління розподілом та використанням чистого прибутку. Планування цільової суми прибутку.
5. Дивідендна політика. Теоретичні засади дивідендної політики.
6. Обговорення дискусійних питань щодо сутності і послідовності розроблення та реалізації дивідендної політики підприємства. Розв'язування практичних завдань щодо методології визначення порога рентабельності і запасу фінансової міцності підприємства розрахунковим і графічним методами. та вирішення тестових завдань.

**Література: 33,12,21,24,30,31**

**Практичне заняття 13-14**

**Тема: Управління фінансовими ризиками.**

**Мета:** визначити необхідність управління фінансовими ризиками, подати порівняльну оцінку методів оцінки фінансових ризиків, охарактеризувати форми і види страхування фінансових ризиків, розвинути у студентів навички щодо розв'язування задач з розрахунку рівня та ступеня настання ризикових ситуацій для підприємств.

**Питання для обговорення:**

1. Суть та види фінансових ризиків.

2. Мета та принципи ризик-менеджменту. Методи оцінки фінансових ризиків. Економіко-статистичні методи оцінки рівня фінансового ризику. Експертні методи оцінки рівня фінансового ризику. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків.
3. Форми і види страхування фінансових ризиків. Основні елементи умов страхування.
4. Дискусійне обговорення питань щодо використання інструментів хеджування фінансових ризиків на практиці. Розв'язування практичних завдань щодо оцінки рівня фінансового ризику за двома інвестиційними проектами, використовуючи статистичні методи, та обґрунтування управлінського рішення щодо доцільності реалізації проекту. Розв'язування тестових завдань.

**Література: 1, 3, 10, 7, 32, 33, 35**

### **Практичне заняття 15-16**

**Тема. Управління інвестиціями.**

**Мета:** подати принципи розробки інвестиційної політики, визначити принципи і методи оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів, провести аналіз чутливості проекту, визначити інтегральний ефект інвестиційного проекту та подати суть методу Монте Карло.

**Питання для обговорення:**

1. Сутність та форми інвестицій. Принципи розробки інвестиційної політики. Управління реальними інвестиціями.
2. Форми реальних інвестицій і особливості управління ними.
3. Види інвестиційних проектів і вимоги до їх розробки.
4. Принципи і методи оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів. Чиста теперішня (приведена) вартість. Внутрішня норма прибутковості. Строк окупності інвестицій. Облікова норма прибутковості. Індекс прибутковості.
5. Аналіз чутливості проекту. Інтегральний ефект інвестиційного проекту. Метод Монте Карло. Управління реалізацією реальних інвестиційних проектів.
6. Контролінг реалізації окремих інвестиційних проектів. Особливості управління інноваційними інвестиціями підприємства. Управління фінансовими інвестиціями.
7. Обговорення дискусійних питань щодо визначення сутності методики розрахунку та оцінювання основних показників оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів, а також особливостей формування політики управління реальними інвестиціями. Розв'язування тестових завдань.

**Література: 3, 6, 7, 15, 16, 28, 29, 30**

### **Практичне заняття 17-18**

**Тема: Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування.**

**Мета:** визначити необхідність фінансового прогнозування і планування як важливої умови прийняття управлінських рішень, навчити студентів проводити розрахунок і аналіз ресурсів, необхідних для реалізації цілей фінансового прогнозування; подати методи фінансового прогнозування.

**Питання для обговорення:**

1. Сутність і взаємозв'язок фінансового прогнозування і планування. Фінансове прогнозування і планування як важлива умова прийняття управлінських рішень.
2. Цілі і задачі фінансового прогнозування. Прогнозування фінансових результатів. Розрахунок і аналіз ресурсів, необхідних для реалізації цілей фінансового прогнозування.
3. Методи фінансового прогнозування. Прогнозування показників балансового звіту. Фінансовий план (баланс доходів і витрат) підприємства – основа управління фінансовими ресурсами підприємства.
4. Обговорення дискусійних питань щодо визначення різниці між системою поточного планування фінансової діяльності та системою оперативного планування фінансової діяльності. Розв'язування практичних завдань щодо здійснення аналізу складу, структури та динаміки зміни доходів підприємств, а також складання плану надходження коштів. Розв'язування тестових завдань.

**Література: 9, 11, 14, 25, 28, 29, 35, 37**

## **Практичне заняття 19-20**

**Тема: Аналіз фінансових звітів підприємства.**

**Мета:** визначити мету та задачі аналітичної роботи на підприємстві, подати критерії визнання інформації у фінансовій звітності, охарактеризувати основні системи фінансового аналізу, подати порівняльну характеристику різних видів фінансового аналізу.

**Питання для обговорення:**

1. Мета та задачі аналітичної роботи. Фінансова звітність підприємства: склад, зміст та принципи підготовки.
2. Критерії визнання інформації у фінансовій звітності.
3. Мета аналізу фінансової звітності підприємства. Основні форми фінансового аналізу у залежності від цілей його проведення на підприємстві. Основні методи аналізу фінансової звітності.
4. Основні системи фінансового аналізу. Горизонтальний (або трендовий) фінансовий аналіз. Вертикальний (або структурний) фінансовий аналіз. Порівняльний фінансовий аналіз. Аналіз фінансових коефіцієнтів (R – аналіз).
5. Обговорення дискусійних питань щодо виявлення та аналізу викривлень у фінансовій звітності, а також аналізу тенденцій змін коефіцієнтів, аналіз масштабу та аналіз темпів зростання. Розв'язування практичних занять щодо здійснення аналізу ефективності використання ресурсів підприємства за даними його фінансової звітності

**Література: 4,6, 8, 11, 25, 26, 30, 31**

## **Практичне заняття 21-22**

**Тема. Антикризове фінансове управління на підприємстві.**

**Мета:** визначити економічну суть, види і процедуру банкрутства, з'ясувати необхідність здійснення політики антикризового фінансового управління підприємством при загрозі банкрутства, навчитися здійснювати діагностику банкрутства підприємства; подати характеристику етапів здійснення фундаментальної діагностики банкрутства.

**Питання для обговорення:**

1. Економічна суть, види і процедура банкрутства.
2. Принципи антикризового фінансового управління підприємством. Політика антикризового фінансового управління підприємством при загрозі банкрутства.
3. Діагностика банкрутства. Система експрес-діагностики банкрутства. Цілі експрес-діагностики. Етапи здійснення експрес-діагностики банкрутства. Індикатори фундаментальної діагностики банкрутства. Основні цілі фундаментальної оцінки загрози банкрутства підприємства.
4. Система фундаментальної діагностики. Етапи здійснення фундаментальної діагностики банкрутства.
5. Механізми фінансової стабілізації підприємства при загрозі банкрутства. Внутрішні механізми фінансової стабілізації. Оперативний механізм фінансової стабілізації і його основні напрями. Тактичний і стратегічний механізми фінансової стабілізації.
6. Форми санації підприємства і їх ефективність.
7. Дискусійне обговорення питання системи експрес-діагностики банкрутства на підприємстві та впливу фінансової кризи на фінансовий стан суб'єктів господарювання. Розв'язування практичних завдань щодо аналізу фінансового стану корпорації за допомогою визначених показників, Розв'язування тестових завдань

**Література: 1, 3, 10, 7, 32, 33, 35**

## **6. Тренінг з дисципліни «Фінансовий менеджмент»**

**Мета тренінгу з дисципліни «Фінансовий менеджмент»** - активізувати студентів у навчальному процесі аналізувати основні розрахункові показники, які дозволяють оцінити можливість реалізації інвестиційного проекту, сприяють своєчасному формуванню і впровадженню певних управлінських рішень для покращення очікуваних результатів від реалізації проекту.

Проведення тренінгу дозволяє:

- забезпечити засвоєння теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент»;
- розвинути у студентів навички пропонування обґрунтованих рішень, використання теоретичних знань для розв'язання практичних завдань та змістовного інтерпретування отриманих результатів.

### **Організація і порядок проведення тренінгу**

**1. Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

**2. Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття.

**3. Практична частина** реалізовується шляхом виконання завдання щодо виокремлення структурних підрозділів в межах конкретного підприємства. Студент самостійно обирає об'єкт дослідження – підприємство, яке виготовляє продукцію або надає певні послуги.

Детально ознайомившись із фінансовою документацією досліджуваного підприємства, студент повинен виконати наступне завдання – обґрунтувати місію, призначення та задачі структурних підрозділів з:

- Управління грошовими потоками.
- Управління капіталом.
- Управління активами.
- Управління прибутком.
- Управління фінансовими ризиками.
- Управління інвестиціями.
- Антикризого фінансового управління.

Підготовлений матеріал представити у формі презентацій. На слайдах розмістити інформацію, яка містить основні аспекти дослідження, дати оцінку роботі конкретних структурних підрозділів досліджуваного підприємства, виокремити яким чином взаємодіють між собою структурні підрозділи досліджуваного підприємства, зробити висновки

**4. Підведення підсумків.** Обговорення результатів виконаних завдань в групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

**Оцінювання** – оцінюється практичне завдання – макс. 100 балів

## **8. ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

Самостійна робота студентів полягає у підготовці презентаційних виступів, що оцінюються за 100-бальною шкалою і визначається як сукупність питомої ваги кожної складової:

-80% - підготовка презентації;

-20% - захист презентації.

Обговорюються результати виконання завдань.

### **Тематика презентацій:**

1. Механізм фінансового менеджменту та його основні елементи
2. Організаційні засади фінансового менеджменту.

3. Фінансова служба в системі управління підприємством та її функціональні обов'язки
4. Основні підходи до організації фінансового управління підприємством.
5. Особливості організації фінансового менеджменту на підприємствах різних організаційно-правових форм та форм власності.
6. Інформаційне забезпечення системи управління фінансами підприємства та його компоненти.
7. Бухгалтерський облік та фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення управління фінансами.
8. Внутрішні джерела формування інформаційної бази фінансового менеджменту.
9. Особливості фінансової звітності як основного джерела фінансової інформації.
10. Грошові потоки: сутність, класифікація та основні засади управління.
11. Оцінка фінансової стратегії підприємства та управління її реалізацією
12. Кількісні моделі та основні етапи управління грошовими активами.
13. Сутність та особливості бюджетування внутрішніх підрозділів підприємства
14. Розробка бюджетів структурних підрозділів підприємства
15. Сутність та принципи антикризового фінансового менеджменту
16. Методи діагностики банкрутства
17. Правове та організаційне забезпечення санаційних та ліквідаційних процедур
18. Фінансовий менеджмент у готельно-ресторанній справі
19. Фінансовий менеджмент під час війни
20. Стан фінансової безпеки домогосподарств України
21. Процес формування та напрями оптимізації структури фінансових ресурсів суб'єкта господарювання
22. Розвиток та запровадження інноваційних підходів до фінансового управління страховими компаніями в умовах воєнного стану
23. Бізнес-поведінка суб'єктів ринку ІТ в умовах воєнного стану
24. Внутрішній фінансовий моніторинг грошових потоків підприємства як інструмент управління його фінансовою стійкістю
25. Фінансове забезпечення розвитку стартап-підприємництва в умовах воєнного стану
26. Управління діловою активністю та його місце у фінансовому менеджменті підприємства

### **9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання**

У процесі вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, тестування;
- презентації результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів модульної контрольної роботи;
- оцінювання результатів самостійної роботи;
- оцінювання результатів тренінгу;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- екзамен.

### **9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю**

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фінансовий менеджмент» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:



Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10 %	10 %	10 %	10 %	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять по 5 темах	Підсумкова модульна контрольна робота проводиться по 1-5 темах в аудиторії або в системі дистанційного навчання MOODLE Теоретичні питання (2 питання по макс 25 балів) Тестові завдання (5 тестів по 5 бали за тест) – макс. 25 балів Задача 1 – макс. 25 балів	Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять по 6-12 темах	Підсумкова модульна контрольна робота проводиться по 6-12 темах в аудиторії або в системі дистанційного навчання MOODLE Теоретичні питання (2 питання по макс 25 балів) Тестові завдання (5 тестів по 5 бали за тест) – макс. 25 балів Задача 1 – макс. 25 балів Теоретичні питання (2 питання по макс 25 балів) Тестові завдання (5 тестів по 5 бали за тест) – макс. 25 балів Задача 1 – макс. 25 балів	Оцінюється виконання практичного завдання – макс. 100 балів	Сукупність питомої ваги кожної складової: -80% - підготовка презентації; -20% - захист презентації.	2 Теоретичних питання – макс. 20 балів Тестові завдання (10 тестів по 3 бали за тест) – макс. 30 балів Задача 1 – макс. 30 балів

#### Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

## 10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1-12
2.	Проекційний екран	1-12
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Firefox)	1-12
4.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-12
5.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-12
6.	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-12
7.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-12

### РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

#### Основна

1. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
2. Верланов Ю. Ю. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с
3. Вербіцька І.І. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» всіх форм навчання . Чортків, 2024. 47 с.
4. Вербіцька І.І. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи студентів з дисципліни «Фінансовий менеджмент» для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» всіх форм навчання. Чортків, 2024. С.24
5. Вербіцька І.І. Методичні рекомендації для виконання практичних занять та індивідуальної роботи з дисципліни «Фінансовий менеджмент» для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» всіх форм навчання . Чортків, 2024. С.24
6. Вербіцька І.І. Реформування системи державного пенсійного страхування: вітчизняні реалії та міжнародний досвід . Інфраструктура ринку. 2019. № 29. URL: [http:// market-inf.od.ua](http://market-inf.od.ua)
7. Вербіцька І.І. Інструменти бюджетно-податкового регулювання економіки. Міжнародний науковий журнал «Економічний дискурс». 2021. № 3-4. С.7-13 <http://surl.li/xfuzqt>
8. Вербіцька І.І., Довбуш А.В. Фінансове забезпечення розвитку корпорацій. Інноваційна економіка. 2024. № 2 (94). С.159-165 <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/1260>
9. Вербіцька І.І., Бучинська Т.В. Проектний менеджмент – інструмент реалізації бізнес-пріоритетів міжнародних компаній. Інноваційна економіка. 2023. №2 (94). С.135-140 <http://surl.li/gehajc>
- 6 Бабчинська О. І. Ключові аспекти сучасної парадигми управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7037>
- 7 Антоненко, В., Лизунова, О., Попова, О., Мізіна, О., Панченко, Г., Сарбаш, Л. Тріада стратегічного – тактичного – оперативного ризик-менеджменту як інновація у фінансовому управлінні. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice* 2023. № 4(51) С. 118–146.
- 8 Бреус С. В., Буваник О. І. Основні аспекти управління збутовою діяльністю підприємства. *Multidisciplinary academic explorations : The I International Science Conference, January 10-12, Amsterdam, Netherlands*. 2022. 171 p.
- 9 Бондарук Т. Г., Заїчко І. В., Бондарук І. С. Діагностика фінансового стану підприємства та його інвестиційної привабливості в системі фінансового менеджменту. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2022. № 1-2. С. 62–

75.

10 Гражевська Н. І., Чигиринський А. М. Цифрова трансформація економіки в умовах посилення глобальних ризиків і загроз. *Економіка та держава*. №8. 2021. URL: [http://www.economy.in.ua/pdf/8\\_2021/11.pdf](http://www.economy.in.ua/pdf/8_2021/11.pdf)

11 Журавльова і. Фінансовий менеджмент в сучасному вимірі. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2023. С.188-204

12 Нікольчук Ю. Фінансовий менеджмент під час війни. *Modeling the development of the economic systems*, 2024, № 2, р. 215-223

13 Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

14 Ломачинська І.А. Формування сучасного концептуального підходу до визначення сутності фінансів підприємств. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2128>

15 Макроекономічний та монетарний огляд Національного банку України за вересень 2022 року. URL: [https://bank.gov.ua/admin\\_uploads/article/MM-2022-09.pdf?v=4](https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MM-2022-09.pdf?v=4)

16 Ізюмська В., Нікульшина А. Управління фінансовою стійкістю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-26>

17 Основи фінансового менеджменту. Конспект лекцій з дисципліни «Основи фінансового менеджменту для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент» / Уклад.: проф. І. А. Федоренко, проф. Н. О. Власова, ст. викл. А. Б. Макаренко. Харків : НТУ «ХПІ», 2021. 135 с

18 Максимова М. В. Система фінансового менеджменту в умовах розвитку цифрової економіки. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. URL: [http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5\\_2019/60.pdf](http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2019/60.pdf)

19 Приймак С., Волкова О. Діагностика фінансової стійкості підприємств в умовах посилення глобальної конкуренції. *Економіка та суспільство*. 2021. № 30. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-58>

Стецюк П.А. Інформаційне забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес* № 2 (45), 2024 С. 48-55

20 Решетник Н. І., Насікан Н. І., Клименко О. М., Світлична К. С., Сулова Т. О. Стратегічний фінансовий менеджмент у діяльності корпорацій. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2021. № 2(37). С. 134-141.

21 Фінансовий менеджмент : навч. посібник / Скаско О. І., Майор О. В. [та ін.]. Львів : Растр-7, 2018. 410 с.

22 Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для студентів спеціальності 48 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / І.А. Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова та ін. Харків: ХДУХТ, 2019. 202 с.

23 Фінансовий менеджмент: підручник / Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук [та ін.] Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.

24 Бігдан І. А., Лачкова Л. І., Лачкова В. М., Жилиякова О. В. Фінансовий менеджмент: електрон. навч. посіб. Харків: ХДУХТ, 2019. 197 с.

25 Дема Д. І., Дорохова Л. М., Віленчук О. М. Фінансовий менеджмент: підручник. Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с. 9.

26 Кнейслер О. В., Квасовський О. Р., Ніпіаліді О. Ю. Фінансовий менеджмент: підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2018. 482 с.

27 Коваль Н., Ткачук Л., Панасенко, І. Стратегії фінансового менеджменту в умовах непередбачених коливань фінансового ринку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-68>

28 Ковальов, В., Асташов, Д. Процес формування та напрями оптимізації структури фінансових ресурсів суб'єкта господарювання. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 2024. № 20. С. 199-207. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.20.23>

29 Кошельок Г. Грошові потоки в системі управління діяльністю підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 5 (16). С. 50–57.

- 30 Нестерова С. Фінансовий менеджмент: практикум. К.: Кондор, 2019. 280 с.
- 31 Нікольчук Ю. Фінансовий менеджмент під час війни. *Modeling the development of the economic systems*, 2024. № 2. С. 215–223. <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-12-28>
- 32 Поддєрьогін А. М., Баб'як Н. Д., Білик М. Д. та ін Фінансовий менеджмент: підручник. К.: КНЕУ. 2017. 534 с.
- 33 Сакун А. Ж., Карташова О. Г. Структура інформаційного забезпечення управління збутової діяльності підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 2. С. 112–117.
- 34 Сердюков К., Тимчук Х. Управління грошовими потоками підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 4 (21). С. 522–527. 27. Шевченко Н. В., Мельник С. І. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 224 с.
- 35 Щербань О., Невдачина О. Теоретичні аспекти визначення сутності та структури капіталу підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 3 (14). С. 284–289.
- 36 Don M. Chance (2019). *Financial risk management: an end user perspective*. World Scientific Books, World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd. URL: <https://www.amazon.com/Financial-Risk-Management-End-Users/dp/9811202672>.
- 37 Titman S., Martin T., Keown A., Martin J. (2018). *Financial management: principles and applications*. 13-th ed. Melbourne: Pearson Australia. 719 p.
- 38 Alan C. Shapiro, Paul Hanouna (2019). *Multinational Financial Management*, 11-th Edition. URL: <https://www.wiley.com/enus/Multinational+Financial+Management%2C+11th+Edition-p-9781119559849>.
- 39 Erasmo Giambona, John R. Graham, Campbell R. Harvey, Gordon M. Bodnar (2018). *The Theory and Practice of Corporate Risk Management: Evidence from the Field*. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/fima.12232>.
- 40 Martyn, O. M. (2022). *Upravlinnia zbutovoiu diialnistiu pidpriemstva v rynkovykh umovakh* [Management of sales activities of the enterprise in market conditions]. *Menedzhment XXI stolittia : hlobalizatsiini vyklyky – Management of the 21st century: globalization challenges: materials of the VI International science and practice conference, May 19, 2022*. Poltava: PDAU, pp. 1057–1060 [in Ukrainian]
- 41 Sakun, A. Zh., & Kartashova, O. H. (2021). *Struktura informatsiinoho zabezpechennia upravlinnia zbutovoi diialnosti pidpriemstva* [The structure of information support for the management of sales activities of the enterprise]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and the state*, no. 2, pp. 112–117 [in Ukrainian].

## Нормативна

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України № 254к/96-ВР в редакції від 30.09.2016 р. № 1401-УІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI в редакції від 28.07.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV в редакції від 17.06.2018 р. № 2275-УІІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Закон України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» від 21.12.2016 р. № 2246-VIII зі змінами від 22.08.2018 р. № 2513-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>
5. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР в редакції від 06.01.2018 р. № 2210- УІІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>
6. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. № 679-XIV в редакції від 09.05.2018 р. № 2163-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
7. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. №2121 в редакції від 28.08.2018 р. № 2475-УІІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
8. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996 в редакції від 01.07.2018 р. № 2210-УІІІ. URL:

<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

9. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480-IV зі змінами і доповненнями від 01.07.2018 р. № 2210-49 УШ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

10. Закон України «Про фінансовий лізінг» від 16.12.97 р. № 723-97-ВР зі змінами від 16.01.2004 № 1381-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>

11. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР в редакції від 01.01.2017 р. № 1792-УШ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>

12. Закон України «Про обіг векселів в Україні» від 05.04.2001 р. № 2374-III із змінами від 19.07.2017 р. № 1982-УШ URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>

13. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-XII в редакції від 18.12.2017 р. № 2095-УШ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

14. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 р. № 93/96- ВР в редакції від 25.06.2016 р. № 1390-УШ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>

15. Кодекс України з процедур банкрутства. <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2>

16. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 04.05.1992 р. № 2343-XII в редакції від 04.04.2018 р. № 2320-УШ. URL: <https://zakon.help/law/2343-XII>

### **Додаткові ресурси**

Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.

Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі. URL: <http://me.gov.ua>

Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/>.

Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/>.

Офіційний сайт Асоціації українських банків. URL: <http://www.aub.com.ua>].

Офіційний сайт державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського URL: [www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua)